

Р. Л. Федіченко, В. М. Зігунов

*Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка*

ВІЙСЬКОВИЙ ТУРИЗМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ВИД РОЗВИТКУ ТУРИСТСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Враховуючи досвід країн, які пройшли шлях відновлення після війни, Україна має перспективи відбудовування туристичної сфери та появи і поширення нових видів туризму, пов'язаних з військовими діями та діяльністю мілітарних підрозділів Мініборони України. Для розвитку військового туризму в Україні необхідні нормативно правові відносини у спеціальному законодавстві нашої країни. Врегулювання їх на державному рівні між Мініборони України і

Державним агенством розвитку туризму та туристськими операторами.

Ключові слова: військовий туризм, мілітарі-туризм, проблеми, перспективи, негативи.

Taking into account the experience of countries that have gone through the process of recovery after the war, Ukraine has prospects for restoring the tourism sector and the emergence and spread of new types of tourism related to military operations and the activities of military units of the Ministry of Defense of Ukraine. The development of military tourism in Ukraine requires regulatory relations in the special legislation of our country. To regulate at the state level the legal relations between the Ministry of Defense of Ukraine and the State Agency for Tourism Development and tourism operators.

Keywords: military tourism, military tourism, problems, prospects, negatives.

Постановка проблеми. Україна має важливу військово-історичну спадщину та стикається з необхідністю виявлення та розвитку потенціалу мілітарного туризму. Однак, незважаючи на вище зазначене, все ще існують проблеми, які ускладнюють або гальмують його прогрес в державі. Вивчення стану та перспектив розвитку військового туризму в Україні потребує комплексного підходу до вирішення цих проблем та визначення стратегії сприяння його розквіту в країні. В зв'язку з чим тема мілітарного туризму є актуальною.

Мета роботи: виявити стан та перспективи подальшого розвитку військового туризму в Україні.

Виклад основного матеріалу. Після здобуття Україною незалежності у 1991 році туристична сфера почала активно розвиватись в країні і могла стати однією з перспективних галузей економіки, але з певних соціально-економічних, глобальних і політично-військових викликів цього не відбулося. Найбільшим з останніх для туристичної сфери виявилось повномасштабне воєнне вторгнення Росії на територію України. На сьогоднішній день, в умовах війни туристська галузь в державі зазнає величезних втрат як в розвитку іноземного туризму, так і регіонального. У до кризовий період в державі почав розвиватись військовий туризм, який за своїм змістом був іноваційним видом туристичної діяльності в туристській галузі країни.

Так, за кордоном збройні сили економічно розвинутих держав світу давно навчилися заробляти кошти на спеціалізованих туристичних турах військового туризму. В Ізраїлі доходи від нього становлять близько 115 мільйонів доларів на рік. У Німеччині ця цифра не відокремлюється із загального туристичного доходу,

проте стійко тримається на рівні 2% від усіх наданих туристичних. У США ця цифра значно скромніша – 45 мільйонів доларів на рік. Однак ці гроші здобуваються виключно на квитках за відвідування військових музеїв, найбільш популярним з яких є Музей стратегічної авіації [6].

В Україні деякі туроператори до періоду глобальних викликів у світі та війни в країні пропонували клієнтам туристські програми – танкові тури, бойові стрільби, прогулянки на міні-субмарині та воєнізований дайвінг тощо. В інтернет джерелах наводяться приклади турів, як покататися на танку та постріляти з нього по мішенях, політати на винищувачі або військово-польові баталії-тури для корпоративних колективів [7].

Туристичні послуги з сегменту військового туризму досить дорогі – катання на танках коштуватиме \$3 тисячі за дві години, а плата за 7 хвилин польоту на винищувачі складе 10 тисяч \$. І охочих платити за таке задоволення досить багато [3].

Деякі туристичні фірми рекламували військовий туризм і були готові працювати в його сегменті, щонайменше до Російсько-української війни (з 2014), також існував і платоспроможний попит на послуги у стилі мілітарі-туризму [7]. Що свідчить про актуальність цього напрямку туристичної діяльності в Україні.

Однак, незважаючи на популярність військового туризму, такого виду туризму немає ні в переліку видів туристичних послуг, ні в законі «Про туризм» [8]. За законодавством, вільний доступ на військові бази Міністерства оборони України цивільним особам заборонено. Військові частини не мають права надавати комерційні послуги, для цього їм потрібен особливий дозвіл Міноборони [3].

Отже, ми дійшли висновку, що деякі сегменти військового туризму мають нелегальний статус.

За результатами проведеного нами аналізу діяльності туроператорів виявилось, що сьогодні ліцензії на цей вид діяльності немає жодна туристична компанія України.

Проведене нами опитування фахівців сфери туристичного бізнесу доводить, що вихід військового туризму у легальний стан діяльності після війни може додати Україні туристичної привабливості, адже іноземці завжди виявляли великий інтерес до військових подій у світі. Тому ми вважаємо, що потрібно створити туристичні програми підтримки військового туризму з боку

держави, які дозволять споживачам легально і без проблем політати на винищувачі або поїздити на танку чи реальну участь туриста в тих чи інших військових навчаннях. Але для розвитку військового туризму в Україні потрібно створити відповідну законодавчу базу.

Висновок. Отже, цілком можливо, що драйвером розвитку військового туризму в країні після війни стане комерційна діяльність Міністерства оборони України у співпраці з Державним агентством розвитку туризму в державі та створення відповідного нормативно-правового поля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Каднічанський Д., Каднічанська Н. Мілітарний туризм: проблематика термінології та класифікації. Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід: матеріали XIV Міжнародної наукової конференції. (Львів, 9 жовтня 2020 р.). Львів, 2020. с. 132-138.
2. Кушнар'ов В., Поліщук О. Мілітарі-туризм як інноваційний напрямок екстремального та пізнавально-розважального туризму. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. 2018. №1. С. 107–118.
3. Мельник А. Нестандартні види туризму. Особливості функціонування військового туризму. Краєзнавство, географія, туризм. 2012. № 16. с. 3–5.
4. Мельник А. Нестандартні види туризму: особливості функціонування військового туризму. Київський збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2011. № 33. С. 350–353.
5. Сардак С. Є., Таран С. В. Потенціал «темного» туризму в країнах Європи. Економіка і суспільство. 2018. № 18. С. 27-34
6. Всесвітня туристична організація URL: <https://www.unwto.org/>
7. Wonders & Holidays URL: <https://wondersholidays.com/uk/holidays/katannya-tanku-kyev/>
8. Закон України «Про туризм» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>